

Säkerhetsklassning av anställningar inom kriminalvården

Anmälan

Fem anställda inom kriminalvården klagade på att Kriminalvårdsstyrelsen den 14 februari 2005 hade beslutat att all personal skulle placeras i säkerhetsklass 3 enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627). De framförde därvid synpunkter såväl på beslutet i sak som på att säkerhetsskyddslagen inte innehåller några möjligheter till överklagande. Enligt anmälarna innebär Kriminalvårdsstyrelsens beslut ett oproportionerligt ingrepp i deras integritet som anställda inom kriminalvården.

En anmälan med samma innehåll gavs in till Justitiekanslern (JK). Mot bakgrund av att JO hade beslutat att ta upp ärendet till utredning fann JK inte skäl att vidta någon åtgärd (se JK:s ärende, dnr 5474-05-21).

Utredning

Kriminalvårdsstyrelsens beslut begärdes in och granskades (dnr 49-2005-1513).

Anmälan remitterades till Kriminalvårdsstyrelsen (numera Kriminalvården, huvudkontoret) för yttrande. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, genom generaldirektören AA, följande.

1. Inledning

Med anledning av att Kriminalvårdsstyrelsen den 14 februari 2005 beslutade att alla anställningar som inte redan var placerade i säkerhetsklass 2 enligt säkerhetsskyddslagen skulle placeras i säkerhetsklass 3, har BB m.fl. anhållit om att Justitieombudsmannen skall utreda och göra en bedömning av om Kriminalvården i något avseende tillämpar säkerhetsskyddslagen felaktigt.

2. Bakgrund

Kriminalvården har till huvuduppgift att verkställa utdömda påföljder, bedriva häktesverksamhet samt utföra transporter och personutredningar i brottmål. Kriminalvården skall se till att påföljder verkställs både på ett säkert och på ett humant sätt. Personalen är en förutsättning för att Kriminalvården skall kunna fullgöra sitt uppdrag. Det ställs därför höga krav på personalens pålitlighet.

Under senare år har det inträffat ett antal mycket allvarliga händelser inom kriminalvården, vilka inneburit att såväl intagna som personal utsatts för allvarligt våld eller hot om våld. Intagna försöker på olika sätt att påverka

personalen. Rymningar och fritagningar har inträffat. Det har också förekommit att personal tagits som gisslan. En av de allvarligaste händelserna var fritagningen av tre personer från kriminalvårdsanstalten Hall under sommaren 2004. Utredningen visade att personal inom kriminalvården varit behjälplig inför fritagningen. Fyra anställda åtalades, varav en dömdes för främjande av flykt och grovt vapenbrott, medan tre frikändes. Tingsrättens dom har överklagats.

Kriminalvården har vidtagit ett stort antal åtgärder av olika slag för att öka säkerheten och förhindra liknande händelser i framtiden. Bland annat är en modell med kontinuerliga säkerhetssamtal med personalen under införande. Händelserna väckte också frågor om kriminalvårdens kontroll av personalen var tillfredsställande. Kriminalvården hade hittills endast kontrollerat i belastnings- och misstankeregistren beträffande dem som skulle anställas. Man undersökte därför möjligheterna till kontroll enligt säkerhetsskyddslagen. Kontakter togs med bl.a. Säkerhetspolisen och Registernämnden.

Regeringen beslutade i oktober 2004 att placera Kriminalvårdsstyrelsens generaldirektör och överdirektör i säkerhetsklass 1. Kriminalvårdsstyrelsen beslutade den 11 november 2004 om inplacering i säkerhetsklass 2 av vissa anställningar. Den 14 februari 2005 beslutade Kriminalvårdsstyrelsen att övriga anställningar inom kriminalvårdsverket skulle placeras i säkerhetsklass 3. Beslutet bereddes i enlighet med samverkansavtalet.

Beslutet innebar att ett stort antal kontroller måste genomföras. Det beslutades därför att genomförande av beslutet skulle ske i tre steg. Kontrollen av personalen vid slutna anstalter och häkten genomfördes under år 2005. Steg 3 som skulle omfatta öppna anstalter, frivården och återstående anställda vid Kriminalvårdsstyrelsen har inte genomförts.

Innan registerkontroll genomfördes inhämtades samtycke från de berörda i enlighet med 19 § säkerhetsskyddslagen. I ett antal fall har samtycke inte lämnats. I dessa fall har dock gjorts bedömningen att det på annat sätt fanns sådan kunskap om personerna att säkerhetsprovningen kunde genomföras utan registerkontroll.

Inom Kriminalvården finns ett relativt stort antal anställda som inte är svenska medborgare. Kriminalvården har i dessa fall (hittills ca 150) sökt dispens av regeringen i enlighet med 29 § säkerhetsskyddslagen. Sådan dispens har meddelats i enlighet med Kriminalvårdens framställningar.

3. Aktuella författningsbestämmelser

Europakonventionen

Av artikel 8 i Europakonventionen följer att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Av artikeln följer också att offentlig myndighet inte får inskränka åtnjutandet av denna rättighet med undantag för vad som är stadgat i lag och i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till landets yttre säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande, förebyggande av oordning eller brott, hälsovården, skyddandet av sedligheten eller av andra personers fri- och rättigheter.

Säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen

I säkerhetsskyddslagen (1996:627) finns bestämmelser om säkerhetsskydd. Av 6 § framgår att med säkerhetsskydd avses

1. skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet,
2. skydd i andra fall av uppgifter som omfattas av sekretess enligt sekretesslagen (1980:100) och som rör rikets säkerhet och
3. skydd mot terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terrorism), även om brotten inte hotar rikets säkerhet.

Säkerhetsskydd skall enligt 7 § förebyggas

1. att uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs (informationssäkerhet),
2. att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till uppgifter som avses i 1 eller där verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet bedrivs (tillträdesbegränsning) och
3. att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsprövning).

Säkerhetsskyddet skall även i övrigt förebygga terrorism.

Enligt 11 § skall säkerhetsprövning göras innan en person genom anställning eller på något annat sätt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet eller anlitas för sysslor som är viktiga för skyddet mot terrorism.

Prövningen skall klarlägga om personen kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i lagen och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt. Vid säkerhetsprövning som avser anställning eller liknande som placerats i säkerhetsklass skall enligt 13 § säkerhetsprövningen även omfatta registerkontroll. Registerkontroll innebär att uppgifter inhämtas bl.a. från belastnings- och misstankeregistren och från Säkerhetspolisens register (12 §).

Av 17 § framgår att en anställning skall placeras i säkerhetsklass, om den anställde

1. i stor omfattning får del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsklass 1),
2. i en omfattning som inte är obetydlig får del av sådana uppgifter som avses i 1 (säkerhetsklass 2) eller
3. i övrigt får del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av betydelse för rikets säkerhet, om ett röjande av uppgifterna kan antas medföra men för rikets säkerhet som inte endast är ringa (säkerhetsklass 3).

Enligt 19 § skall den som säkerhetsprövningen gäller ha gett sitt samtycke innan registerkontroll får göras.

Regeringen har enligt 20 § möjlighet att föreskriva att vissa myndigheter får besluta om placering i säkerhetsklass och om registerkontroll. Regeringen har i säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) gett bl.a. Kriminalvårdsstyrelsen (fr.o.m. den 1 januari 2006 Kriminalvården) rätt att besluta om placering i säkerhetsklass 2 och 3 och om registerkontroll.

Enligt 29 § säkerhetsskyddslagen får en säkerhetsklassad anställning vid staten, en kommun eller ett landsting innehas endast av den som är svensk medborgare. Regeringen får i enskilda fall medge undantag från kravet på svenskt medborgarskap.

Av 29 § säkerhetsskyddsförordningen framgår att den som beslutat om registerkontroll skall göra en framställning till Rikspolisstyrelsen om utlämnande av uppgifter. Rikspolisstyrelsen skall därefter överlämna ärendet till Registernämnden.

När det gäller en person som, enligt vad som är känt för Rikspolisstyrelsen, har en anställning eller på annat sätt deltar i säkerhetskänslig verksamhet, skall Rikspolisstyrelsen göra en framställan hos Registernämnden om utlämnande av uppgifter som enligt styrelsens kännedom tillförts polisregister efter det att registerkontroll har gjorts.

Förordningen (1999:1134) om belastningsregister och förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Enligt 10 § 9 förordningen (1999:1134) om belastningsregister skall fullständiga uppgifter ur belastningsregistret lämnas ut om de begärs av Kriminalvården (före den 1 januari 2006 en kriminalvårdsmyndighet) i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita för vissa angivna uppdrag, t.ex. som övervakare. Av 4 § 2 förordningen (1999:1135) om misstankeregister framgår att under samma

förutsättningar skall uppgifter om brott för vilka åtal väckts lämnas ur misstanke- registret. Av 19 § respektive 6 § framgår att Kriminalvården får ha direktåtkomst till uppgifter ur belastningsregistret respektive misstankeregistret.

Kriminalvårdens administrativa föreskrifter

Enligt Kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anställning (KVVAF 2003:4), som upphörde att gälla den 2 januari 2006, angavs följande allmänna råd om registerkontroll.

Kriminalvårdsmyndighet har rätt att enligt 10 § 9 förordningen (1999:1124) om belastningsregister få fullständiga uppgifter ur registret och enligt 4 § 2 förordningen (1999:1135) om misstankeregistret få uppgifter om brott för vilka åtal väckts i fråga om den person myndigheten avser att anställa. Särskilt utsedda personer vid varje lokal myndighet har möjlighet att göra sådan kontroll. Normalt skall man vid intervju och referenstagnation kunna få fram uppgifter om eventuella brottsliga handlingar och därmed finns i de allra flesta fall inte anledning att begära registerutdrag. Om trots allt tveksamhet uppstår och anställning är aktuell kan det vara befogat med registerutdrag. Den sökande bör meddelas att registerutdrag kommer att begäras. Om brottslig belastning finns i registret får i varje enskilt fall bedömas om brottet är av den arten att anställning kan komma i fråga eller inte. Registerutdrag bör makuleras när anställningsärendet vunnit laga kraft.

I Kriminalvårdens nu gällande föreskrifter och allmänna råd om anställning (KVAF 2006:10) lämnas följande allmänna råd angående registerutdrag.

Samtliga anställningar inom Kriminalvården är säkerhetsklassade enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627). I säkerhetsprovningen ingår s.k. registerkontroll. Den som säkerhetsprovningen avser skall lämna sitt samtycke innan den får göras. Registerkontroll innebär att uppgifter hämtas från bl.a. polisens belastnings- och misstankeregister och från Säkerhetspolisens register. Säkerhetspolisens behandling av uppgifter granskas fortlöpande av Registernämnden. Registerkontrollen genomförs av Säkerhetspolisen. De uppgifter som eventuellt kommer fram lämnas till Registernämnden. Registernämnden gör en provning av uppgiftens relevans i det enskilda fallet. Registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen innebär också att det sker s.k. spontanuppföljning under pågående anställning. Bestämmelser om registerkontroll finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om säkerhetsskydd (RPSFS 2004:11). Varje medarbetare skall lämna samtycke till registerkontroll på en särskild blankett (finns i Jetform). Samtycket skall förvaras på verksamhetsområdet, regionen eller huvudkontoret, beroende på var medarbetaren är placerad. Den som fattar beslut om anställning fyller i blanketten "Framställan om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen" (finns i Jetform) för varje medarbetare och skickar den till huvudkontoret. Av framställan skall kontrollorsaken framgå. Huvudkontoret ansvarar för att Säkerhetspolisen underrättas om utfallet av säkerhetsprovningen samt är mottagare av s.k. spontanutfall.

4. Kriminalvårdens bedömning

Utgångspunkten för placering av en anställning i säkerhetsklass är att den anställda får del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av betydelse för rikets säkerhet.

I propositionen till säkerhetsskyddslagen (prop. 1995/96:129 s. 22) anges bl.a. följande. Någon legaldefinition av begreppet rikets säkerhet finns visserligen inte, men rikets säkerhet kan sägas avse såväl den yttre säkerheten för det nationella oberoendet som den inre säkerheten för det demokratiska statskicket.

Innebörden av begreppet rikets säkerhet är omdebatterad. Hotbilden mot det svenska samhället har under senare år väsentligt förändrats. Det föreligger inte på samma sätt som tidigare några militära hot mot Sverige. Däremot har hotet

mot det civila samhället i form av terrorism och allvarlig kriminalitet ökat. De nya hoten har behandlats bl.a. av Sårbarhets- och säkerhetsutredningen i betänkandet Säkerhet i en ny tid (SOU 2001:41) och av Underrättelsekommittén i betänkandet Underrättelsetjänsten – en översyn (SOU 1999:37).

En fråga som särskilt diskuterats är i vilken utsträckning s.k. systemhotande brottslighet utgör ett hot mot rikets säkerhet. Syftet med systemhotande brottslighet är att genom hot eller på annat otillbörligt sätt få vittnen, målsäganden, företrädare för rättsväsendet eller andra myndigheter att avstå från att vidta eller medverka i åtgärder som riktas mot den aktuella brottsligheten. Polisen har identifierat tre huvudkategorier av systemhotande grupperingar; kriminella mc-gäng och deras supportergräng, fängelsegång och gängbildningar i förorter samt etniskt sammansatta ligor och nätverk. I betänkandet Behovet av ökade skyddsåtgärder (SOU 2004:1) framhöll utredaren att det är av grundläggande betydelse att personer med offentliga uppdrag kan utöva sin roll utan obehörig påverkan i form av hot eller våld. Personer som är satta att fatta beslut som ibland går enskilda emot och som kan upplevas som orättvisa av dem som berörs måste självklart kunna erbjudas skyddsåtgärder då de till följd av sitt arbete utsätts för allvarliga angrepp. Det finns annars en uppenbar risk för att såväl rättsväsendets personal som förtroendevalda pressas till att fatta felaktiga och t.o.m. regelvidriga beslut. Detta riskerar givetvis att allvarligt skada tilltron till rättsväsendet, det politiska systemet och samhället i stort.

Rymningsutredningen föreslog i sitt betänkande Säkert inlåst? (SOU 2005:6) att utdrag ur belastnings- och misstankeregistren skulle införas rutinemässigt och omfatta alla. Sådana utdrag skulle enligt utredaren kunna göras också avseende redan anställda personer. När utredningen skrevs var enbart generaldirektören och överdirektören placerade i säkerhetsklass. Utredaren ansåg att det var ett anmärkningsvärt faktum att inte någon annan befattning inom kriminalvården var säkerhetsklassad. Kriminalvården borde enligt utredaren överväga att säkerhetsklassa vissa befattningar.

I Kriminalvårdens verksamhet förekommer uppgifter som är av betydelse för rikets säkerhet t.ex. i samband med häktning och personutredning rörande personer som är misstänkta för brott mot rikets säkerhet, t.ex. för vissa fall av terroristbrott, liksom vid verkställighet av straff för sådana brott. Personal från Kriminalvården närvarar vid domstolsförhandlingar inom stängda dörrar. Det är inte möjligt att i förväg veta var uppgifterna kan aktualiseras. Inom Kriminalvården hanteras vid varje tillfälle ett antal dömda som har samröre med organiserad brottslighet av systemhotande karaktär. Inom Kriminalvården hanteras också personer som är av intresse för Säkerhetspolisens verksamhet för personskydd avseende den centrala statsledningen. Även beträffande dessa grupper kan förekomma uppgifter som kan ha betydelse för rikets säkerhet. Det var mot bakgrund av detta och den nya hotbilden som beslutet om placering i säkerhetsklass 3 fattades.

Med anledning av att Kriminalvården sedan den 1 januari 2006 är organiserad som en myndighet kommer det att ske en ny prövning av vilka befattningar inom den nya myndigheten som skall vara placerade i säkerhetsklass. Antalet anställningar som kommer att placeras i säkerhetsklass 3 kommer då att vara mer begränsat än vad som följde av beslutet den 14 februari 2005.

Mot denna bakgrund anser Kriminalvården att beslutet den 14 februari 2005 om placering i säkerhetsklass 3 kom att omfatta en alltför vid krets.

Samtidigt kan Kriminalvården konstatera att det är av stor vikt att anställda inom Kriminalvården kontrolleras i belastnings- och misstankeregister inte enbart inför anställning, utan att Kriminalvården informeras när uppgifter tillförts under pågående anställning (spontanuppföljning) på motsvarande sätt som sker beträffande personer som är placerade i säkerhetsklass. I vart fall måste Kriminalvården ges möjlighet att kontrollera anställda även under pågående

anställning, såsom Rymningsutredningen föreslog i betänkandet Säkert inlåst? (SOU 2005:6).

Anmälarna yttrade sig över remissvaret.

I beslut den 30 juni 2006 anförde *JO Nordenfelt* följande.

Rättslig reglering m.m.

Säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) trädde i kraft den 1 juli 1996 och ersatte då bl.a. personalkontrollkungörelsen (1969:446) och förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter.

Av 20 § säkerhetsskyddslagen följer att regeringen beslutar om placering i säkerhetsklass och om registerkontroll för alla myndigheter utom riksdagens. Regeringen får dock delegera denna uppgift till myndigheten.

Av 19 § säkerhetsskyddsförordningen jämte bilaga följer bl.a. att Kriminalvården (tidigare Kriminalvårdsstyrelsen) beslutar om placering i säkerhetsklass 2 och 3 samt registerkontroll i fråga om den egna verksamheten.

Enligt 5 § säkerhetsskyddslagen skall, i verksamhet där lagen gäller, det säkerhetsskydd finnas som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter.

Av 6 § samma lag framgår att med säkerhetsskydd avses

1. skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet,
2. skydd i andra fall av uppgifter som omfattas av sekretess enligt sekretesslagen (1980:100) och som rör rikets säkerhet och
3. skydd mot terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terrorism) även om brotten inte hotar rikets säkerhet.

Enligt 7 § samma lag skall säkerhetsskyddet förebygga

1. att uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs (informationssäkerhet),
2. att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till uppgifter som avses i 1. eller där verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet bedrivs (tillträdesbegränsning) och
3. att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsprövning).

Säkerhetsskyddet skall även i övrigt förebygga terrorism.

Innan en person genom anställning eller på något annat sätt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet eller anlitas för sysslor som är viktiga för skyddet mot terrorism skall det göras en säkerhetsprövning. Prövningen skall klarlägga om personen kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i

säkerhetsskyddslagen och i övrigt pålitlig ur säkerhetssynpunkt (11 § säkerhetsskyddslagen). Säkerhetsprövning får också göras under pågående anställning (jfr 19 § säkerhetsskyddslagen). Ett förtydligande av 11 § säkerhetsskyddslagen i detta avseende har nyligen beslutats av riksdagen (prop. 2005/06:137, bet. JuU27, rskr. 243). Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2006.

Säkerhetsprövningen skall när en anställning placerats i säkerhetsklass normalt sett omfatta registerkontroll. Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från ett register som omfattas av lagen (1998:620) om belastningsregister, lagen (1998:621) om misstankeregister eller polisdatalagen (1998:622). Med registerkontroll avses också att sådana personuppgifter hämtas som Rikspolisstyrelsen eller Säkerhetspolisen behandlar utan att det ingår i något av dessa register. Med registerkontroll avses dock inte att uppgifter hämtas från en förundersökning eller särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet (12 § säkerhetsskyddslagen).

Av 17 § säkerhetsskyddslagen följer att en anställning skall placeras i säkerhetsklass, om den anställde

1. i stor omfattning får del av uppgifter som omfattas av sekretess och är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsklass 1),
2. i en omfattning som inte är obetydlig får del av sådana uppgifter som avses i 1. (säkerhetsklass 2) eller
3. i övrigt får del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av betydelse för rikets säkerhet, om ett röjande av uppgifterna kan antas medföra men för rikets säkerhet som inte endast är ringa (säkerhetsklass 3).

I samband med att det nuvarande klassningssystemet infördes framhöll regeringen bl.a. följande i fråga om vilka anställningar som skall placeras i säkerhetsklass 3 (prop. 1995/96:129 s. 41 f. och 81).

Det är angeläget att få ned det stora antalet kontroller som idag genomförs, framför allt när det gäller den kategori som för närvarande motsvaras av skyddsklass 2. Det förhållandet att även anställda inom kommuner och landsting samt riksdagen och dess myndigheter föreslås omfattas av de nya kontrollreglerna understryker detta behov. Preciseringsen av vilka anställningar som skall ingå i den föreslagna säkerhetsklass 3 bör därför göras snävare.

Definitionen bör bl.a. ta sikte på vilka följder ett eventuellt röjande av de sekretessbelagda uppgifterna får för rikets säkerhet i det konkreta fallet. Självfallet är detta en svår uppgift, varför alltför stora krav på konkretion inte kan ställas.

Säkerhetsklass 3 gäller den som i övrigt får del av sekretessbelagda uppgifter av betydelse för rikets säkerhet. Att en uppgift har synnerlig betydelse för rikets säkerhet innebär att ett röjande av uppgiften riskerar att vålla en betydande skada. I fråga om uppgifter som avses i säkerhetsklass 3 är det inte lika klart att ett röjande riskerar att medföra en sådan skada. För placering i säkerhetsklass 3 ställs därför upp ett uttryckligt krav på att röjandet av den sekretessbelagda uppgiften kan antas medföra men för rikets säkerhet som inte endast är ringa. En säker prognos av skadan krävs inte. Avsikten med de i förhållande till

personalkontrollkungörelsen ändrade kraven är att begränsa antalet registerkontroller i denna klass.

Riksdagens justitieutskott tillstyrkte regeringens förslag i fråga om hur de olika säkerhetsklasserna borde avgränsas. Utskottet framhöll därvid betydelsen av att beslut om säkerhetsklassning fattas på ett ordentligt underlag och att en anda av återhållsamhet får prägla lagstiftningen i denna del. Den självklara målsättningen borde enligt utskottet vara att inga fler anställningar än vad som är absolut nödvändigt blir föremål för säkerhetsklassning (se bet. 995/96:JuU19 s. 7 f.).

Enligt 10 § 9 förordningen (1999:1134) om belastningsregister och 4 § 2 förordningen (1999:1135) om misstankeregister har Kriminalvården – även om en anställning inte skulle vara placerad i någon säkerhetsklass – rätt att ta del av uppgifter ur dessa register i fråga om en person som myndigheten avser att anställa eller anlita för vissa uppdrag, t.ex. övervakare.

Vissa utvidgningar i Kriminalvårdens möjligheter att få ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren föreslogs av Rymningsutredningen i betänkandet Säkert inlåst? (SOU 2005:6). Enligt utredaren borde utdrag från belastnings- och misstankeregistren infordras rutinmässigt för samtliga som anställs inom Kriminalvården. De utdrag som lämnas ut ur misstankeregistret borde innehålla samtliga uppgifter om personen och inte som i dag begränsas till uppgifter om brott för vilket åtal har väckts. Utdrag ur misstanke- och belastningsregistren borde enligt utredaren kunna infordras också avseende redan anställda personer (s. 149 f.).

Bedömning

JO:s granskning är av rättslig art och avser främst en kontroll av att myndigheterna har följt de regler som gäller för förfarandet. JO brukar således inte ta ställning till om en myndighets beslut är riktigt i sak. Då frågan om hur Kriminalvården tillämpar bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen är av principiell karaktär har jag beslutat att ändå inleda en utredning.

Jag har inte någon som helst anledning att ifrågasätta att vissa anställningar inom Kriminalvården innebär att anställda tar del av uppgifter av sådant slag att anställningarna skall vara placerade i säkerhetsklass. Enligt min mening bör dock inplacering i säkerhetsklass ske med viss återhållsamhet. Detta var också lagstiftarens avsikt när det nuvarande klassningssystemet infördes (se ovan). Mot den bakgrunden instämmer jag i Kriminalvårdens bedömning att beslutet den 14 februari 2005 var alltför långtgående. Kriminalvården har vidare angett att det, med anledning av att Kriminalvården sedan den 1 januari 2006 är organiserad som en myndighet, kommer att göras en prövning av vilka befattningar inom den nya myndigheten som skall vara placerade i säkerhetsklass. Antalet anställningar som placeras i säkerhetsklass kommer därvid att begränsas jämfört med det tidigare beslutet. Jag utgår från att myndigheten – om så inte redan skett – snarast gör denna prövning.

Vad anmälarna i övrigt har anfört ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Jag vill avslutningsvis uttrycka förståelse för att Kriminalvården kan ha behov av att kunna kontrollera sina anställda i belastnings- och misstankeregistren även i de fall anställningarna inte skall vara placerade i säkerhetsklass. Som framgår ovan har detta behov påtalats av Rymningsutredningen i betänkandet Säkert inlåst? (SOU 2005:6). Mot den bakgrunden överlämnar jag en kopia av mitt beslut till riksdagens justitieutskott och Justitiedepartementet.